

BAKONYSZENTKIRÁLY

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV
2017.

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés 5
2. Bakonyszentkirály bemutatása 7
általános településkép, településkarakter
3. Örökségünk 10
a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők
4. Településképi Eltérő karakterű településrészek szempontból meghatározó területek Bakonyszentkirályon 13
eltérő karakterű területek lehatárolása, a településkép, arculati jellemzők
Magyarszentkirály
Németfalu
Sövénykút
Hajmáspuszta
5. Ajánlások 19
a településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató:
Telepítés
Terepalakítás
Magasság
Tetőhajlásszög, Tetőforma
Színek
Kertek, Kerítések
Erkélyek, tornácok
Ajtók, ablakok
Homlokzatképzés
6. Jó példák, épületek, épített részletek 33
7. Utcák, terek 38
8. Hirdetések, reklámtáblák 39

BEVEZETÉS

Az építészetet szokás megfagyott zeneként emlegetni. És valóban nagyon sok hasonlóságot találhatunk egy zenemű és az építészet között. Az építészet sokszínűségét adja a változatos utcák, terek, épületek sokasága, mint egy zenekarban a sokféle hangszer: vonósok, fúvósok, ütős hangszerek. Ugyanakkor, ha ezek egymásra tekintet nélkül zenélnék, lehet külön-külön még szép dallam is, amit játszanak, az összkép hamis. Ugyanígy a házak is lehetnek eltérőek egymástól, más rendeltetésűek, de ha nincsenek tekintettel egymásra, zavaros, élehetetlen környezetet alakítanak ki.

A kézikönyv segítség kíván lenni: a település bemutatásával, az értékek megismertetésével és az útmutató rész-szel tárja fel az épített környezet szépségeit. Az ajánlások nem tekinthetők kötelező jellegűnek, a céljuk nem a tervezési szabadság megkurtítása, uniformizálása, hanem éppen a valós értékek megismertetése, a sokféle izgalmas lehetőség feltárása. Az unalomig másolt, giccses, sokszor import klónok helyett a település karakteréhez illeszkedő választási lehetőségek bemutatása, a nem diktált, hanem valódi szabadság megismertetése.

A kézikönyv nem egy merev, lezárt egész, hanem nyílt, folyamatos hozzászólást és változtatást lehetővé tevő kezdeményezés kíván lenni, ahogy a település története sem befejezett, hanem folyamatosan továbbíródik. Ezért, ha újabb szép ház születik, az bekerülhet, sőt be is kell, hogy kerüljön a könyvbe, hogy ezáltal büszke lehessen rá építtetője, tervezője, kivitelezője és a település egyaránt. Egy ház elválaszthatatlan kapcsolatban van környezetével, szomszédaival, településével. Valódi gyümölcse pedig csak annak a kapcsolatnak van, ahol a felek egymást megismerik, szeretik és békében élnek egymással.

BAKONYSZENTKIRÁLY BEMUTATÁSA

Már az őskorban is lakott területű Bakonyszentkirály két község egyesítéséből keletkezett 1926-ban. Addig Magyarszentkirályt és Németszentkirályt önálló községekként tartották számon.

Északról közelítve Bakonyszentkirály talán az első település, mely az igazi, jellegzetes pannon táj hangulatát nyújtja. A dombok között megbújó falut csupa erdővel borított területek határolják, amelyeket a szelíden tagolt felszín, az itt élő fafajták: erdei fenyő, hatalmas bükkök, tölgyek vonzóvá és változatosá tesznek. A község határában a Dudar- és az Aranyos-patakok folydogálnak. Amennyire a domborzat engedi, a telkek zöme hagyományos, hosszú, hátsókeres telepítésű, bár a nagy szintkülönbségek ezt sok helyen nehezítik, vagy épp gátolják. Bakonyszentkirály és Csesznek mára elválaszthatatlanul összenőtt, de a településkép egységes maradt, mindössze a tábla hívja fel a figyelmet az átkelésre. Polgármesteri hivatalában közös körjegyzőségben működik Bakonyoszlop és Csesznek. Egészségházában háziorvosi és fogorvosi rendelő, védőnőszolgálat, és fiókgyógyszertár üzemel. A településen általános iskola működik, mely a szomszédos falvak iskolája is egyben, művelődési háza ad helyet könyvtárának.

8 | Bakonyszentkirály bemutatása

A község lakóinak száma jelenleg 850 fő. A Németfaluvall egybeolvasd Bakonyszentkirály Csesznekkel összenőve képeznek egy tiszta, rendezett, bakonyi kisvárosi egységet. Bakonyszentkirály lakói régóta élen járnak a közösségi gondolkodásban, a közösségi életérzésben. Első volt azon települések között is, amelyek kis falu létükre élénk partneri együttműködést létesítettek egy francia településsel.

Az ezredforduló után, a társulások létrejöttével természetes kapcsolatot alakított ki Bakonyoszloppal és Csesznekkel, a legközelebbi szomszédokkal, akikkel oktatási, kulturális, egészségügyi és közigazgatási vonatkozásban együttműködik. Tagja a Szentkirály-Szövetségnek, mely utóbbi kapcsolatrendszer minden irányban átível az országhatárokon.

Bakonyszentkirály, ahogy a legtöbb bakonyi kistelepülés, ideális otthona lehet a vidék előnyeit és szépségeit újra felfedezőik számára. Győr és Veszprém között félúton, még kényelmesen megtehető távolságra lévő település várja a nagyváros elől menekülő, békés, tiszta környezetre vágyó családokat, vállalkozásokat és pihenni vágyókat.

9 | Bakonyszentkirály bemutatása

Bakonyszentkirályon a Németsfalu utca-Templom utca közötti területet javasolt településképet meghatározó karakterű településrészként kezelni.

A következőkben elsőként bemutatunk egy válogatást azokból az épületekből, amelyek sajátos értéküknél fogva már hosszabb ideje erősítik Bakonyszentkirály identitását.

A Bakonyszentkirály egyes részeire vonatkozó építészeti előírások szem előtt tartásával elérhető, hogy az új építésű házak ne idegenként, hanem ismerősként jelenjenek meg a többi ház között, így segítsék Bakonyszentkirály karakterének őrzését, és tovább formálják azt. Ezen sikeres példák mentén szeretnénk illusztrálni, milyen megoldások segíthetik az előbbiekben megfogalmazott vágy megvalósulását.

ÖRÖKSÉGÜNK

A település legimpozánsabb magánépületét a Kossuth utca középső szakaszán találjuk. Fiatal kora ellenére méltón lehet a falu örökségének tekinteni. A magas színvonalúan kivitelezett, hagyománytisztelő épületegyüttes - mintha a múlt század egy kis darabkája lenne - híven adja vissza a régebbi korok építészetének szépségét, gazdagságát. A falu egy régi kovácsműhelyének helyére épített rezidencia 6 külön épületből áll, homlokzata, falazott kerítése, díszes, kovácsoltvas kapuzata ideális példát mutat a nívósabb, nagyobb értékű ingatlanok igényes, tájbeillő telepítésére, megvalósítására.

A Bakonyszentkirályhoz tartozó apró Németfalu sem szűkölködik örökségi értékek híján. Országos műemléki jegyzékbe vételre javasolt Római katolikus temploma a Dudari patak bal partján található kis domboldalra épült. A templom a XVIII. században épült, mai formájában barokk. Szentélye keletelt a nyugati oldalon harangtorony. A templomhoz felvezető lépcső alján a templomkeríté-
 tésen belül világháborús emlékoszlop és kőkereszt áll. A templom építése a XVIII. századi német betelepődéssel hozható kapcsolatba, miként erre a falurész neve is utal.

ÉRTÉKVIZSGÁLAT

További 7 helyi védettségre javasolt épületet találunk ezen a településrészen. Viszonylag jó állapotban lévő, nyeregtetős, tornácos, a jellegzetes bakonyi népi építészetet reprezentáló lakóházakat. A falu méltán híres parasztköltőjének, Nagy Bálintnak emlékműve a településrészt róla elnevezett parkjában található, amellyel Bakonyszentkirály Önkormányzata adózott a helyi parasztköltő emlékének.

Azonban Bakonyszentkirály elsőszámú kulturális öröksége a műemléki védetség alatt álló Református templom. Hegyes, sisakos tornya a templom keleti oldalán épült a szentély a nyugati oldalon található. Szinte bizonyos, hogy a falu középkori temploma a mai barokk templom helyén állt, sőt, ezen a területen már az Árpád-korban is templom állhatott. Ezt támasztja alá számos feltárás leletanyaga. A templom mai stílusában barokk, a XVIII. század végén épült, mely 1876-os felújítással nyerte el mai formáját. A templomkert nyugati végén a református egyház vendégháza áll, amelyhez sportpálya is csatlakozik. Ennek környékén is találtak sírokat, s ez igen nagy kiterjedésű temetőre utal. A templom és kertje jó állapotban van. A templommal szemben lévő református parókia udvarán még felnem tárt falmaradványok találhatóak, mely maradványok nyugati oldalán félköríves falszakasz látható.

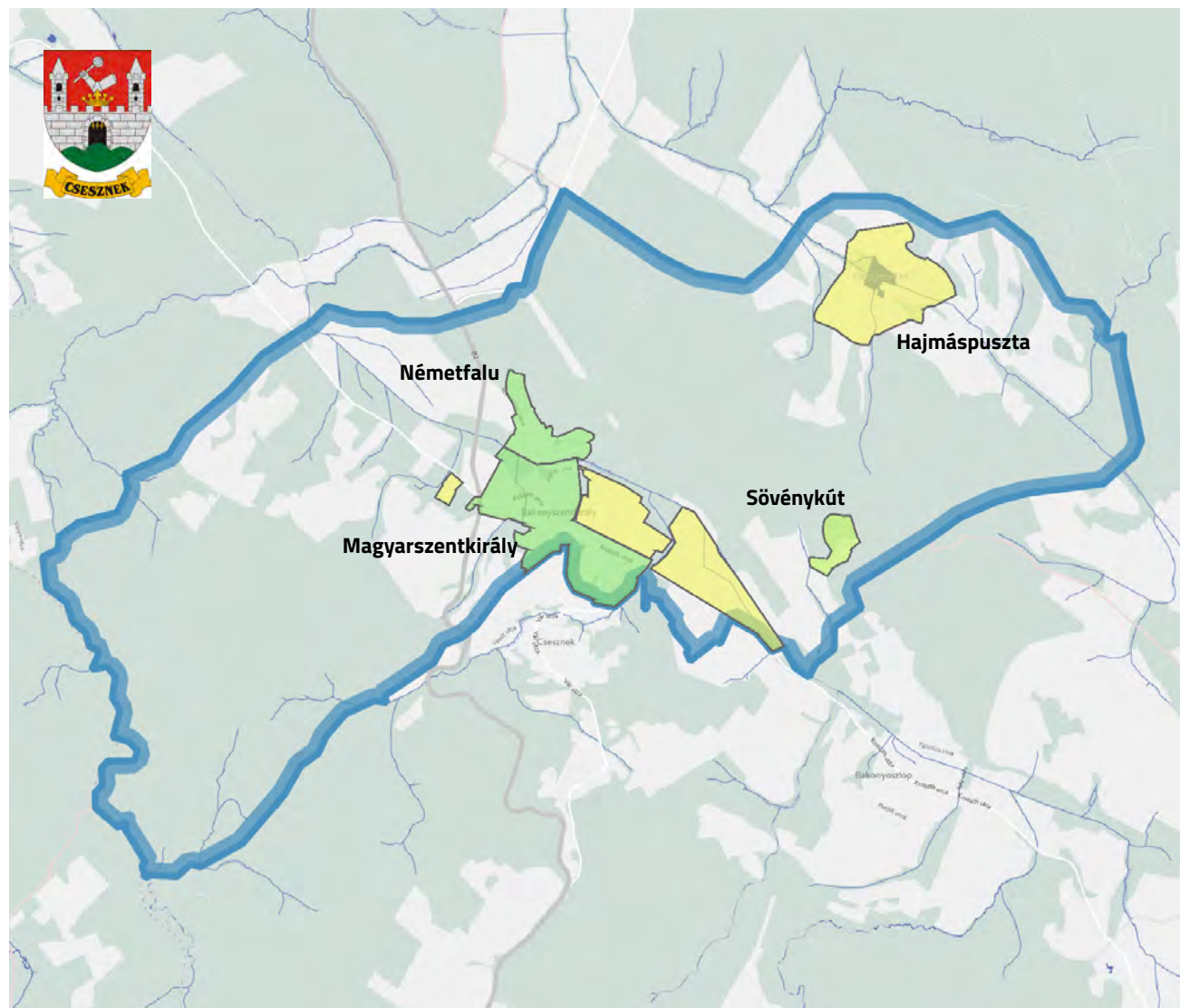

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSÉRSZEK

eltérő karakterű területek lehatárolása, a településkép, arculati jellemzők és településkarakter bemutatásával

Bakonyzentkirály apró településként nehezen bontható szét jellegében érdeemben eltérő településrészekre. A Dudar patak által kettészelt település északi része a korábban tisztán sváblakta Németszentkirály, másnéven németfalú, illetve a régebbi Magyarszentkirály. A településhez közigazgatásilag még Sövénykút és Hajmápuszta nevű településrész tartozik, melyek közül egyik sem lakott már napjainkban.

- Falusias terület - történeti településrész
- Tanyás terület
- Mezőgazdasági terület
- Erdő terület

MAGYARSZENTKIRÁLY

A község védőszentjéről, Szent István királytól kapta a nevét, Árpád-kori első templomának romjai ma is láthatóak a református parókia kertjében.

A településrészen, ahol történetileg kialakult oldalhatáron álló beépítést javasolt alkalmaznunk, javasolt az utcára merőlegestetőgerinc és a közvetlen környezetben jellemző tetőhajlásszög alkalmazása. Ez jellemzően 35-40 fok közötti. A falusias jelleg mellett azért is érdemes ilyen tetőt alkalmazni, mert így nem árnyékoljuk le a saját és szomszédunk kertjét, illetve gazdaságosan kihasználható geometriájú tetőtér alakul ki, valamint a déli tetőfelületre esetlegesen épített napelemek és napkollektorok a lehető leghatékonyabban tudnak működni. A településkép egységességét őrizni segít, ha a ház oromzattal fordul az utca felé, lehetőleg nem kontyolt tetővel. Utcával párhuzamos gerincű utcai szárnyat csak ott érdemes építeni, ahol a környező épületek már ilyenek, illetve a terepviszonyok nem teszik lehetővé az utcára merőleges tájolást. Keresztbe beforduló belső épületszárnyat csak kellően széles telek esetén érdemes alkalmazni, ott is megfontolással: ne vágja ketté a kertet első és hátsó kertre.

A kertes házak elengedhetetlen kelléke a megfelelő méretű tároló. A telkünk rendben tartása könnyebb, ha a tárolók, kiegészítő épületrészek a főépülettel összhangban, azzal együtt tervezve alakulnak ki. Ugyanez igaz a kerítésekre. Az utcai kerítésnél érdeemes a környezet szép példáit megfigyelni, azok nyomán mai módszerekkel, friss hangulatú, de illeszkedő kerítést tervezni, építeni. A teljesen tömör, átláthatatlan utcai kerítés kerülendő. Az oldalsó és hátsó kerítések rejtettebbek, mégis érdemes átgondolni anyagukat, zártságukat. A nyitottabb, átlátszóbb kerítés nem csak a jószomszédi kapcsolatokat segíti, de naposabb, levegősebb lesz a kertünk, és szabadon élvezhetjük a bakonyentkirályi dombos táj egybefüggő látványát.

NÉMETFALU

Németszentkirály, helyi nevén „Németfalú” 1769-ben keletkezett Magyarszentkirály határában. 1890-ben Németszentkirály római katolikus vallású német lakosságát Esterházy Gábor földesúr telepítette le. Valamennyien zsellérek voltak, akik urasági házakban laktak és ezek után cenzust fizettek. 1828-ban 33 házas, kilenc hazátlan zsellér és kilencvenhárom 18-60 év közötti adózó élt itt. Igazi, hamisítatlan sváb falu, zömmel klasszikus sváb parasztházakkal. Országos műemléki jegyzékbe vételre javasolt, területi védettség alatt álló Római katolikus temploma mellett több védettségre javasolt épülettel rendelkezik. A templom a teljesen elkülönült németfalú részen épült mintegy külön falu külön egyházaként. A keskeny hosszú telkekkel rendelkező falu mindössze két utcából áll, egységes utcaképe okán kis skanzenjévé is válhatna Bakony-szentkirálynak és környékének.

A beépítésekre, átalakításokra vonatkozó követendő minták meg-egyeznek a Magyarfalunál írottakkal, még hangsúlyozottabban kiemelve az egységes utcaképhez, kialakult színek, formákhoz való igazodást.

Bakony-szentkirály - és azon belül méginkább Németfalú - mint kellemes táji környezettel rendelkező település, megfelelő, nyugodt területet kínálhat a pihenni, üdülni vágyó vendégforgalomnak. Ebből a célból szükséges a természetbarát, illetve falusi turizmus lehetőségének megteremtése, a szálláslehetőségek mennyiségének és minőségének növelése, a turisztikai programkínálat bővítése, színvonalának emelése. Erre kiválóan alkalmas lenne néhány lakatlan leromlott népi lakóház felújítása, a falusi turizmus számára ezekben szálláshely kialakítása.

HAJMÁS-PUSZTA

Bakonyszentkirálytól észak-keletre találjuk a közigazgatásilag a településhez tartozó Hajmáspusztát. A középkori Hajmás falut. Először 1262-ben említik, ekkor a pannonhalmi bencés monostor birtokaként elcserélik. Új birtokosai egytelkes nemesek, nevük (Hagymási) 1358-ban fordul elő először. A XVI. sz.-ban már nem szerepel lakott helyként.

A területen található épületeket jelenleg egy szarvasmarha tenyésztő vállalkozás üzemelteti, a Hajmás-patak által tápált, szépen karbantartott horgászto szomszédságában.

SÖVÉNYKÚT

Bakonyszentkirály külterületén, a településtől 4km-re keletre, erdővel övezett hegyoldalon található Sövénykút. Elnevezése minden bizonnyal az egykori bővizű forrás (kút) jelentésére utal. A terület a XVII. században a cseszneki uradalommal került az Eszterházy család birtokába. 1941-ben a birtokot a svájci származású Haggenmacher Ottó budapesti sörgyáros vásárolta meg, és fogott hozzá a birtokon lévő egykori kondástelep átépítéséhez, felújításához, valamint egy új - a helyi erdő anyagát felhasználva - vadászház és nyaralóként szolgáló gerenda kastély felépítéséhez. A sok tulajdonost megélt birtok és épületegyüttes legutoljára speciális szakképző iskolaként működött a Nemzeti Gyermekek- és Ifjúsági Közalapítvány gondozásában, majd 2008-ban végleg bezárt. Azóta is üresen, kihasználatlanul áll. Bár az épületek a történelem viharai alatt sok kárt szenvedtek, illetve a 70-es évek rekonstrukciói, szocreál „felújításai” sem tettek igazán jót nekik, mégis szomorú az tény, hogy lassan 10 éve magára maradt ez az értékes ingatlan. Ilyen adottságokkal rendelkező ingatlanon számos lehetőség kínálkozik a beruházásra, fejlesztésre, vétek lenne újabb 10 évre elhanyagolni Sövénykút birtokát.

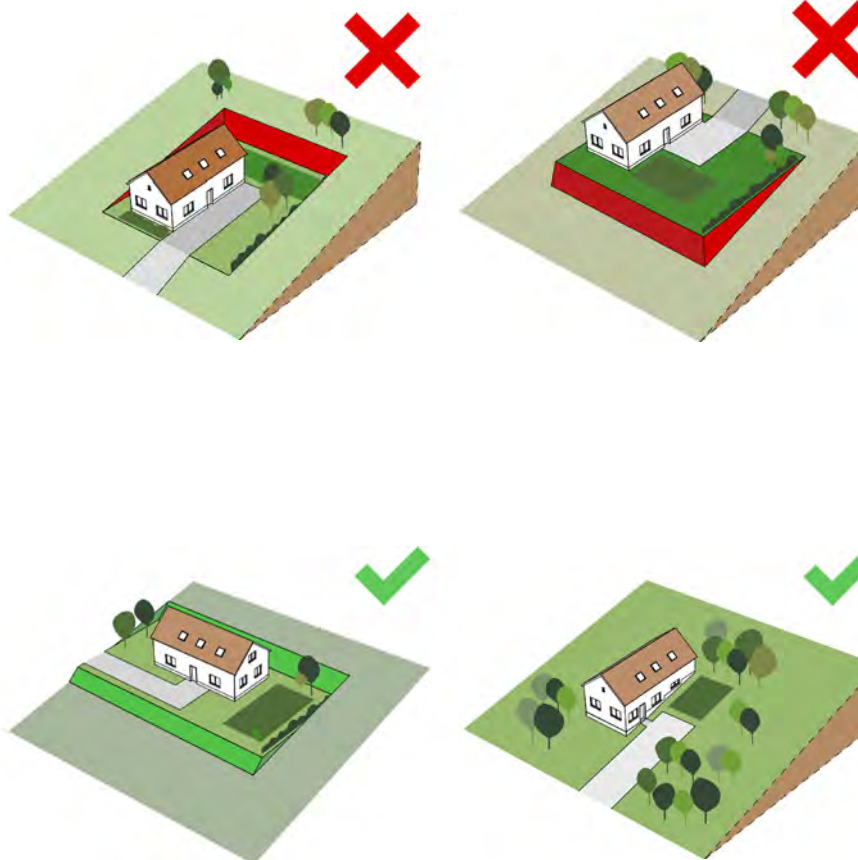
AJÁNLÁSOK, ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

a településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató

Arra a kérdésre, mitől szép egy lakóház, nem lehet egy mondatban válaszolni. Neves építészek és filozófusok a különféle megközelítések ellenére egyetértenek azonban abban, hogy a közhiedelemmel ellentétben a szépség nem szubjektív, nem részrehajló.

Szép az, ami érdek nélkül tetszik, mondja Kant. A szépség sokféle lehet. Borainkról sem mondhatjuk, hogy a vörösbor jó, a fehér nem. Tudva, hogy bizonyos alkalmakhoz, ételekhez jobban illik a vörös, mondhatjuk, hogy mi a rozét szeretjük. Ebben a fejezetben nem szeretnénk egyoldalúan állást foglalni, leszűkíteni a lehetőségeket.

Viszont szeretnénk bemutatni, hogyan kerüljük el a legáltalánosabb hibákat, ne járjunk úgy, mint a borász, aki gyakorlatlanul túlkénezi borát.

TEREPALAKÍTÁS

A történeti településrészen a családi házak telepítése oldalhatáron álló, a telken belüli elhelyezkedése az utcára merőleges rendszerű. A nem utcára merőlegesen telepített, indokolatlanul, nagy mértékben hátrahúzott családi ház építése nem javasolt. A családi házak a telek oldalhatárán állnak, a ház mögött növényzettel határolva kialakítható a védett kert.

MAGASSÁG

Bakonyszentkirály történeti településrészén a családi házak magassága közel azonos, a jellemző földszint plusz tetőtérbeépítéses kialakítástól kevés ház tér el, inkább csak a meredek telkek esetében épültek 3 szintes lakóházak kényszerűségből. A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló magassággal javasolt épülniük, mint környezetük. A túl magas házak nem illeszkednek Bakonyszentkirály történeti településrészének utcaképebe.

TETŐHAJLÁSSZÖG

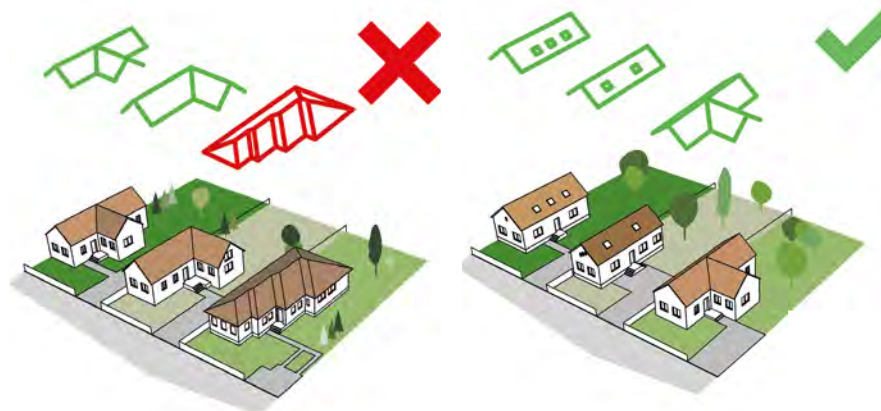
Bakonyszentkirály történeti településrészén a családi házak tetőhajlásszöge közel azonos. A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló tetőhajlásszöggel javasolt épülniük, mint környezetüknek, a túl magas illetve túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek Bakonyszentkirály történeti településrészének utcaképebe.

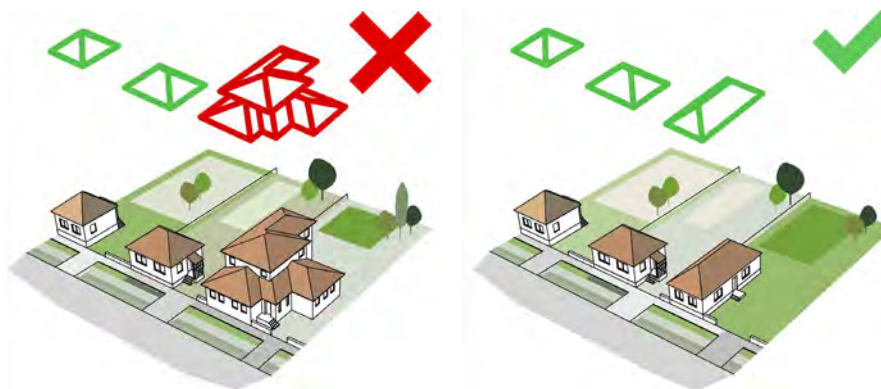
TETŐFORMA

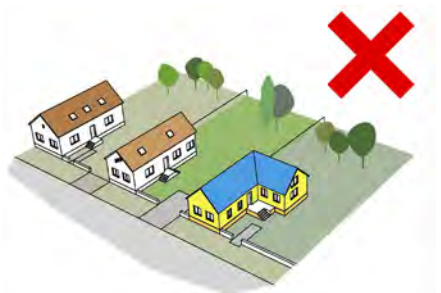
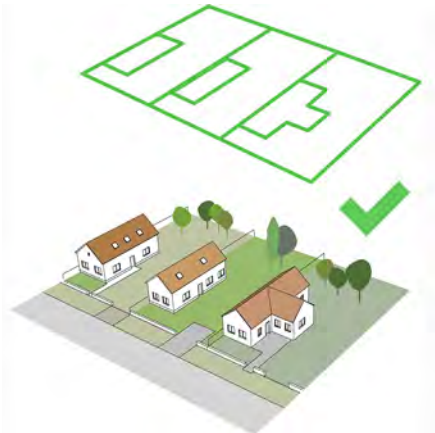
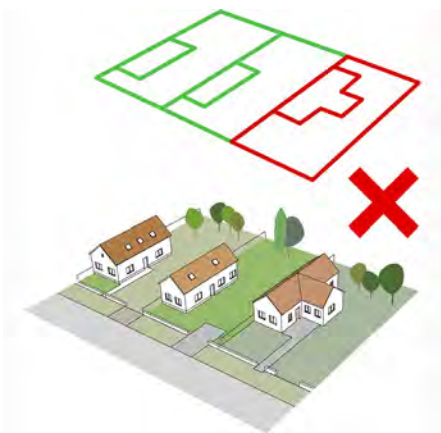
A településrészen lévő családi házak tetőformája egyszerű. Új házak építésénél a szomszédok figyelembe vételével kell illeszkedni.

Amennyiben az építési telek körül kialakult egy nyeregtetős házból álló utcakép, úgy oda ne tördelt tetőformájú épület kerüljön, hanem a szomszédokhoz hasonló nyeregtetős tetőformájú.

Amennyiben az építési telek körül sátoztetős épületek állnak, úgy oda ne tördelt tetőformájú épület kerüljön, hanem a többi épülethez hasonló tömegű és tetőformájú.

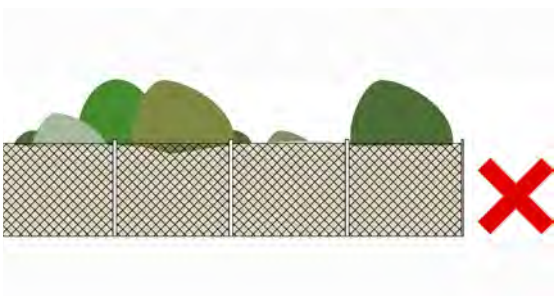
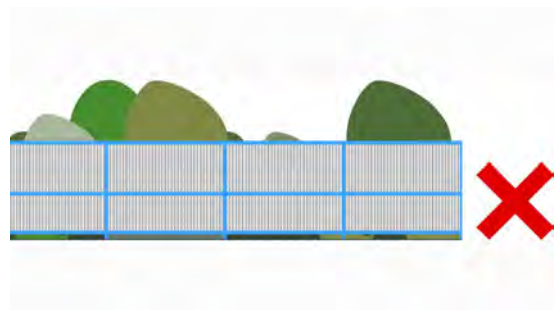
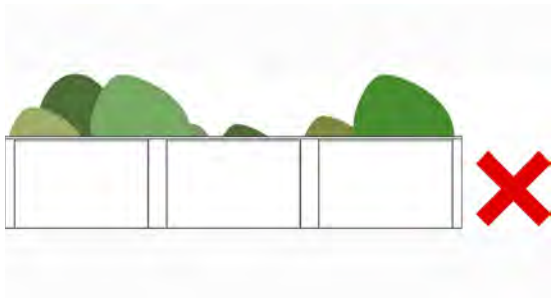

TELEPÍTÉS

A történeti településrészen a családi házak telepítése oldalhatáron álló, a telken belüli elhelyezkedése az utcára merőleges rendszerű. A nem utcára merőlegesen telepített, indokolatlanul, nagy mértékben hátrahúzott családi ház építése nem javasolt. A családi házak a telek oldalhatárán állnak, a ház mögött növényzettel határolva kialakítható a védett kert.

ANYAGHASZNÁLAT (SZÍNEK)

Bakonyszentkirály történeti településrészének színvilága egységesnek mondható, feltűnően eltérő anyag és színhasználat nem jellemző. A meglévő épületek színvilágához illeszkedő új épületek építése ajánlott. Nem elfogadható a feltűnő és kirívó színhasználat, a rikító színű fémlemez fedés és burkolat.

KERÍTÉSEK

Bakonyszentkirály történeti részein az áttört kerítések kívánatosak, tömör és nem átlátható megoldások nem elfogadhatóak.

KERÍTÉSEK

A kerítés egyszerre teremt kapcsolatot a közterülettel, ugyanakkor térfalat képezve elválasztja azt az ingatlantól. Minden településen vannak olyan anyagok vagy formák, amelyek rendszeresen visszatérnek. A történeti településrészekben jellemzően fa vagy kovácsoltvas kerítésekkel találkozhatunk, így jól látszódik az előkert és az épülethomlokzat teljessége. A kertkapu a megérkezés, fogadás kiemelt pontja. A kertkapu és a gépkocsikapu kialakításakor illeszkedjünk a kerítéshez és az épülethez. A kapu legyen hangsúlyos, de ne hivalkodó. Kialakításakor mértékkel alkalmazhatunk helyi hagyományos díszítőmintákat.

KERTEK

A történeti településrészben a tájba illesztés során a hagyományos településkép megőrzése az elsődleges cél. Az épületeket csak részlegesen takarjuk, árnyékoló fákat a déli kitettséggű falak közelében ültessünk. Az előkertbe ültetett fák, cserjék helyének megválasztásakor vegyük figyelembe a ház homlokzati kialakítását, nyílászáróinak elhelyezését. A kerti építményeket takarjuk, hogy az épület jobban érvényesüljön. A régi épületek bővítése, felújítása során fokozottan ügyeljünk a már meglévő fásszárú növényzet megővésére. Szándékunk szerint magas növényzettel csökkenthetjük, alacsony növényekkel növelhetjük a ház méretének érzetét. Változatos növényalkalmazással többféle élőlénynek biztosíthatunk életteret. Lehetőleg könnyen felújítható, vízáteresztő burkolatot alkalmazzunk, így elkerüljük a tócsák kialakulását, és könnyebben életben tartjuk növényeinket. A kevésbé használt részeket dekoratív, régi téglából alakíthatunk ki járófelületet. A szegélyeket azonos anyagból alakíthatjuk ki.

A kerti építmények a főépülettel azonos építőanyagokból, vagy azzal harmonizálva készüljenek. A pergolák, növényrácok, gépkocsibeállók, kukatárolók kialakíthatók favázis szerkezettel is, a nyílászárókkal harmonizáló színezéssel. Fémvázis szerkezet kialakításakor annak növényvel való befuttatása javasolt. A hulladéktárolók számára a kertkaputól balra, az épülethomlokzat vonalában alakítsunk ki helyet, növényekkel takarjuk. Az előkertben a helyi hagyományokhoz illeszkedő, a kiskertet keretező, alacsony fa léckerítés alkalmazása elfogadható, illeszkedve az épülethez és a kerítéshez.

Keskeny telkek esetében a garázst lehetőleg az épületben alakítsuk ki, hogy több hely maradjon a kertben, és ne terhelje a táj látványát egy újabb építmény. Szélesebb telkek esetében is – amennyiben van erre lehetőség – inkább fedett kocsi-beálló épüljön. Anyaga fém vagy favázas legyen, harmonizálva az épület színeivel, formavilágával. Kerüljük a túlzottan hangsúlyos, nehéz szerkezeti kialakítást. Alkalmazásukkal könnyebbé válik a felületek karbantartása.

A kert egyes részeit alacsonyabb, magasabb növényfalakkal választhatjuk el. Az előkertbe legfeljebb 1,20 m magas cserjék és lágyszárúak telepítése javasolt. Sövénnyek közül a lombhullatókat részesítsük előnyben, magasságuk ne érje el az 1,50 m magasságot. Lehetőség szerint a helyi természeti adottságokhoz és hagyományokhoz, meglévő növényzethez illeszkedő fajokat válasszunk. A növények kiválasztását meghatározza a hely, ahova ültetjük.

ERKÉLYEK, TORNÁCOK

A népi építészet egyik könnyen felismerhető, jellegzetes eleme az oldalsó oszlopos tornác. Ékes példái Bakonyszentkirályon is jól megfigyelhetők. Ezek az átmeneti - „külsőbelső” terek készülhetnek az épület anyagából, de akár fából is. A tornác kialakítására, elhelyezkedésére is számos, részleteiben eltérő megoldás lehetséges. Az arányos, tornácos épületek sora karakteres utcaképet mutat, mely erősíti a település egységes arculatát és identitását. Új épület tornáckialakításával és újszerű átgondolással tovább vihetjük e hagyományt új otthonunkba.

AJTÓK, ABLAKOK

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. A zárt épülettömegeggyel így nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy, milyen módon tesszük ezt. A hagyományos nyíláskialakítás Bakonyszentkirályon is jól megfigyelhető: két szárnyú, jellegzetesen két vagy három osztatú ablakok, utcai homlokzaton szimmetrikus kialakítással. Új ház építéskor érdemes körüljárni a környéket, és ihletet meríteni, hogy az otthonunk minél jobban bele tudjon simulni környezetébe, ezzel is gazdagítva az utcaképet. Tetszőleges anyagú, de fa mintázatú, vagy fegyverzetű, víztiszta, vagy matt síkúvegezésű, osztott ablakok beépítése javasolt. Az árnyékolás szerepére a műanyag redőnyök helyett zsalugáterek, spaletták javasolandóak. Amennyiben mégis redőny mellett dönt az építető inkább a rejtett, mintsem a külső redőnydobozos kivitel a beépítendő, lehetőleg a nyílászáróval megegyező színben.

HOMLOKZATKÉPZÉS

Az épületeink burkolása, vakolatának színezése, megmunkálása mindig is kedvelt tulajdonosi eszköz volt településünkön. Használjuk bátran, de figyeljünk a végső összképre! A túldíszített, túlszínezett épület hamar elveszíti érdekességét, és utána inkább zavaróan hat a nyugodt, tiszta településképben. A jól megválasztott burkolat nem csak a hangulatot, hanem az épület védelmét is szolgálja. Bakonyszentkirály több helyütt fellelhető a népi építészetre jellemző díszített oromzat. A zöld vagy sötétbarna színű fa felületek a visszafogott színű falfestéssel és gipsz díszekkel esztétikus megjelenést kölcsönöznek az épületnek, legyen szó hagyományos vagy modern ház homlokzatáról. Anyaghasználat szempontjából a természetes anyagok - a kő, téglá, vakolt felületek, faburkolat - részesítendőek előnyben. A magastető héjalása - beleértve az ereszcsondesítőt is - az égetett agyag sötétebb, vagy világosabb árnyalata színében agyagcserép, vagy ahhoz hasonló színű betoncserép lehet. Alacsonyabb hajlásszögű tető tömegét nem fényes - szürke, téglasszínű - bádoglemezzel, vagy passzív zöldtetővel fedetten javasolt kialakítani úgy, hogy a peremszerkezetek vízszintesek legyenek. Kerülendő a tájidegen stílusjegyek alkalmazása a formák, díszítések esetében is. A görög stílusú oszlopsorok, a mediterrán színezések helyett inkább saját kultúránk díszeit és színeit részcsejtsük előnyben, városaink, falvaink örözzék meg, illetve hozzák vissza azt a sajátos milliőt amire méltán büszkék lehetünk.

RÉSZLETEK

A régi házak részleteit öröm megfigyelni! Elődeink fa és fémmunkái csodálatosak, formakincsük időtálló, az alkalmazott anyag szépen öregszik. Házaink kiegészítői, a kerítések, lámpák, árnyékolók, postaládák, korlátok egytől egyik aktívan alakítják a végső látható képet, hangulatot. Akkor járunk jól, ha mindent egyforma igényességgel, odafigyeléssel tervezünk meg, választunk ki. A színek használata, a változatosság gyönyörködtet, ezek összképének gondos kitalálása odafigyelést igényel. A múlt század elejét idéző felújított, gyakran már nem működő kutak megteremtik Bakonyzentkirályon az időbeni folytonosság érzetét, és gyöngyszemekként díszítik a település utcáit.

Az egyszerű, de igényes, jól kitalált, szépen megépített részletek gazdagítják épületeinket, büszkévé tesznek minket. Egy-egy burkolat, eresz, tetőcsatlakozás, párkány vagy kerítés részlet ilyen minőségben elkészítve díszítőelemként is működik, további, öncélú díszítés már nem kívánkozik az épületre. Házunk és kertünk találkozási pontjai folyton változó, gazdagodó élményanyagot kínálnak. Évről évre, évszokról évszakra más képet mutatnak. A növények az épületen egyrészt hangulatteremtő, díszítőelemek, másrészt hatékony, természetes eszközei az energiatudatos életmódnak –árnyékolnak!

A magánépületek mellett természetesen a közterek, utcák bútorainak, szobrainak részletei is hozzájárulnak a település utcaképének gazdagításához.

33 | Jó példák, épületek, épített részletek

JÓ PÉLDÁK, ÉPÜLETEK, ÉPÍTÉSZETI RÉSZ- LETEK

épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés), kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása

Bakonyszentkirály főutcáján, a Kossuth utcában találjuk ezt a régi építésű felújított épületet. A 60-es évek 10x10-es „koc-kaházaink” modernizálása nem könnyű feladat, talán ez a példa lehet egy jó irány a megoldásra. A megmozgatott sátoztető, a népi építészet színeinek visszacsempészése próbálja eltüntetni a régi ház fantáziátlanságát, nem is eredménytelenül. A korszerű nyílászárók és fedés használata mellett az átgondoltan megtervezet és megépített kerttel válik az épület igazán mutatós példává.

A település egyik újonnan épült, a régi korok hangulatát megidéző, kedves kis háza a következő példa. Igazi hagyománytisztelő, anyagokban, színekben, formákban teljes harmóniát sugárzó épület, ami első ránézésre akár 100 éve is épülhetett volna, mégis tökéletesen megállja a helyét a mai korban is. Természetesen a felhasznált anyagok és szerkezetek már modern, korszerű kivitelűek, követendő példát mutatva a régi és az új korok értékeinek helyes ötvözésére. A járda, a kerítés és a homlokzatburkolat képzése külön-külön is tetszetős, így együtt pedig különösen összhangolságot teremtenek.

Ez a modernebb épület már kilép a vidék jellegzetes formáinak, megoldásainak hagyományából, bátran használ mai, kortárs építészeti elemeket is, mégis megmarad egyszerű, tájbaillő háznak lenni. A díszes oromfal és a természetes anyaghasználat mellett megjelenik a külső fém lépcső a hátsó télikert, a jelenkori színvilág, de a ház koncepciója mégsem válik zavarossá. Ellenkezőleg, a lépcső oldja a magas homlokzat robosztusságát, a karcsú fémváz és a magas ablakok légiesebbé teszik az udvari oldalt. A melegebb színekkel barátságosabbá válik a 90-es évek kontrasztos közege. Kertje, udvara egy falusi vendégházhoz illően rendezett, és tiszta.

Egy másik, a népi építészet jegyeit magán viselő tetőtérbeépítésű épület is díszíti Bakonyszentkirály utcáit. A boltíveket erősítő, következetesen végigvitt nyílászáróforma felel az egységes homlokzat megjelenéséért, mint ahogy az alkalmazott színek is a klasszikus vidéki utcaképért. A meredek terepre adott válasz is helyénvaló a tradicionális, igényesen kivitelezett támfallal és kerítéssel, a szerkezet robosztusságát csökkentő gondozott előkert pedig még mutatósabbá teszi az ingatlant. Az épület és épített környezete ugyan impozáns méretű - inkább már kisvárosias mintsem falusias jellegű - de a jó arányoknak, formáknak köszönhetően mégse lesz nyomasztó hatású, zavartalanul simul bele a szomszédos ingatlanok közé.

37 | Jó példák, épületek, épített részletek

Jó példa a felszín feletti sajátos építmény- elektromos elosztószekrény, transzformátor elhelyezésére, hogy a kerítés takarásában, növényzettel körülvetten, hagyományos anyaghasználattal készült.

Az elosztószekrények cseréje során a technika fejlődésével jóval kisebb méretű építmények kerülnek elhelyezésre, melyek nem lesznek a tér meghatározó elemei, főleg ha hagyományos anyaghasználattal és visszafogott színhasználattal készülnek.

Jó példa kisméretű elosztószekrény elhelyezésére a kerítésbe rejtett elhelyezés.

UTCÁK, TEREK

közterületek településképi útmutatója

Bakonyzentkirályon nem alakultak ki közterek, közparkok, közkertek. A településszerkezet sajátjaiból fakadóan azonban létrejöttek olyan kisebb teresedések, amelyek nem sorolhatók egy fenti kategóriába sem. Ilyenek például a utak kapcsolódásai, emlékművek környezete, stb. Ezek rendezése nagyban elősegíti a településkép javítását. Ide lehetőség szerint szárazságtűrő, tájba illő növényeket, illetve az öntözési lehetőség biztosítását javasoljuk, lehetőség szerint a meglévő patak kihasználásával. A közterületek tervezésekor is alkalmazkodjunk a meglévő adottságokhoz, utcakeresztmetszethez, jellemző homlokzatmagasságokhoz, tetőformákhoz. Érdemes tekintettel lenni környezetünkre, hogy ne alakuljon ki zavaros utca- és településkép. Éljük a lehetőséggel, tegyük még szebbé településünket! A virágos, zöld utcák, gondozott terek nagyon fontos hozzátartozói az élhető településnek, és a barátságos, szerethető, esztétikus településképnek. A közterületeken, utcákon, tereken lévő növényzet fontos szerepet tölt be a település lakóinak életében. A cél egyértelműen ezek megőrzése, fenntartása, és újabbak létesítése.

HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

Különösen egy kisebb település esetében, a különböző hirdetőtáblák és reklámfelületek stílusa, formája és elhelyezése eléggé meghatározó lehet a településképi szempontból. A figyelemfelkeltés, tájékoztatás egyértelmű célja mellett, nem lehet figyelmen kívül hagyni az utcaképbe való illeszkedést, az izléses, környezetéhez igazodó megjelenést. Falusias, kisvárosias településeken nincs helye az indokolatlanul nagyméretű és színes, hivalkodó hirdetőfelületeknek. Sőt, ellenkezőleg. A vibráló városi reklámerdő helyett, a háttérhez minél inkább alkalmazkodó, a tájra jellemző forma és anyaghasználat tehetei egyedivé a falusi tájékoztatást. Bakonyszentkirályon alig találni reklámfelületeket, de az ötletes, jól megkomponált, átgondoltan elhelyezett hirdetőtáblák ideálisan tölthetik be szerepüket, anélkül, hogy megzavarnák az utcakép nyugalalmát.

IMPRESSZUM

BAKONYSZENTKIRÁLY KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

<http://www.bakonyszentkiraly.hu>

info@bakonyszentkiraly.hu

8430 Bakonyszentkirály Kossuth 69

Telefon: 88/585-320 | 88/585-321

Polgármester: Csillag Zoltán

info@bakonyszentkiraly.hu

Főpítész: Várszegi Bernadett

varszegi.bernadett@zirc.hu

SZERKESZTETTE, SZÖVEG, FOTÓ:

Fettik Gábor

Bakonyszentkirály, 2017.